

Rząd fachowców i pierwsze reformy gospodarcze

Zasób składa się z osi czasu.

Zasób składa się z ilustracji przedstawiającej markę polską oraz z dwóch ćwiczeń interaktywnych marka polska i inflacja w Polsce 1918-1923.

Ilustracja przedstawiająca banknot marki polskiej.

Zasób składa się z dwóch czarno-białych fotografii Władysław Grabski oraz Gabinet fachowców – w centrum Władysław Grabski i ćwiczenia interaktywnego Rząd Grabskiego.

Zasób składa się z nagrania dźwiękowego exposé premiera Władysława Grabskiego wygłoszone na posiedzeniu sejmu i senatu 20 grudnia 1923 roku oraz ilustracji banknotu dwuzłotowego.

Zasób składa się z czarno-białych zdjęć przedstawiających Władysława Grabskiego oraz Gabinetu fachowców – w centrum Władysław Grabski.

Zasób składa się z kolorowego diagramu przedstawiającego strukturę warstwy chłopskiej w 1921 r oraz strukturę społeczeństwa i struktura zatrudnienia w II RP w 1921 r.

Zasób składa się z ćwiczenia interaktywnego eksport węgla do Niemiec.

Zasób składa się z ćwiczenia interaktywnego.

Bibliografia:

- Źródło: K. Olszewski, *Lista strat wojennych Polski przedstawiona Komisji Odszkodowań – Paryż, marzec 1919*, [w:] K. Juszczak, T. Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 3, Rzeszów 1999, s. 79–80.
- Źródło: *Exposé premiera Władysława Grabskiego wygłoszone na posiedzeniu sejmu i senatu 20 grudnia 1923 roku*, [w:] *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. S. B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1998, s. 157.

Oś czasu – rząd fachowców i pierwsze reformy gospodarcze

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wprowadzenie

((K. Olszewski

K. Olszewski, Lista strat wojennych Polski przedstawiona Komisji Odszkodowań – Paryż, marzec 1919

Mamy zaszczyt przedstawić listę strat wojennych poniesionych przez Rzeczpospolitą Polską. Lista jest tylko prowizoryczna. Oparta jest ona częściowo na danych urzędowych, częściowo na metodzie statystycznej. [...]

1. Własność rolna (z wyjątkiem budynków):

- a) Zniszczenie i obniżenie wartości ziemi przez okopy, bombardowanie itd. fr. 3 127 000 000
- b) Zabrane bydło 5 400 000 000
- c) Inwentarz martwy (maszyny, narzędzia, środki transportu zabrane i zniszczone) 2 400 000 000
- d) Produkty rolne zabrane i zniszczone (zbiory na pniu, ziarno, zboże, różne produkty) 302 100 000
- e) Strata w dochodzie z gruntów znajdujących się na terenie operacji wojennych 3 300 000 000
1. Przemysł 10 123 000 000
 2. Handel 1 167 000 000
 3. Kontrybucje wojenne, kwaterunki, utrzymanie garnizonów fr. 634 000 000
 4. Złoto wywiezione z kraju 494 000 000
 5. Emisja polskich marek 110 000 000
 6. Koleje żelazne 4 764 000 000

Źródło: K. Olszewski, *Lista strat wojennych Polski przedstawiona Komisji Odszkodowań – Paryż, marzec 1919*, [w:] K. Juszczak, T. Maresz, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 3, Rzeszów 1999, s. 79–80.

Polecenie 1

Prześledź listę strat (wartości oszacowane we frankach) i wypisz, w jakich dziedzinach straty były największe. Które z nich mogły najbardziej utrudniać odbudowę gospodarki II RP?

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Próby przełamania kryzysu

Do problemów powojennych, które nękały większość krajów europejskich, Polska musiała dołożyć walkę o ustabilizowanie granic oraz zintegrować ziemie funkcjonujące do tej pory w trzech różnych systemach gospodarczych. Toczące się walki o granice, a zwłaszcza wojna polsko-bolszewicka, zrujnowały całkowicie budżet. W okresie zmagania o kształt terytorialny wydatki na wojsko przekraczały 50% wszystkich wydatków budżetowych. Niemniej, zarówno parlament, jak i kolejne gabinety rządowe próbowały ustabilizować życie gospodarcze. Sukces był połowiczny. Częściowo tylko udało się doprowadzić do unifikacji systemu skarbowo-podatkowego. 24 marca 1920 roku, prawie na całym obszarze II Rzeczypospolitej, wprowadzono jednolitą markę polską (z opóźnieniem reforma objęła Górny Śląsk). Ujednolicono także system skarbowy. Niestety, występowały poważne problemy ze ściąganiem podatków. Państwo, chcąc wspomóc przedsiębiorców, udzielało im pomocy finansowej. Stwarzało to szansę rozwoju gospodarki, ale dodatkowo obciążało budżet, zwiększając deficyt. Rząd, pragnąc sprostać wszystkim zobowiązaniom, dodrukowywał pieniądze bez pokrycia. Musiało to doprowadzić do upadku wartości marki polskiej, a w końcu [hiperinflacji](#).

Marka polska

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 1

Wskaż, jakie elementy (odwołaj się do informacji na banknocie) świadczyły o tym, że zaprezentowana marka polska była walutą tymczasową.

☐ banknot wystawiła Dyrekcja Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej

☐ zapowiedź wymiany biletu na „przyszłą polską walutę”

☐ brak podpisu premiera

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Inflacja i hiperinflacja w Polsce w latach 1918–1923

Rok	Wartość nominalna obiegu pieniądza [w mln]	Kurs dolara USA [wartość 1 dolara w markach polskich]
1919	5316	110
1920	49 361	590
1921	229 538	2922
1923	125 317 955	637 000

Ćwiczenie 2

Na podstawie danych zawartych w tabeli, wskaż zdanie **fałszywe**:

☐ Widać, że w przedstawionym okresie wartość złotówki do dolara utrzymała się na tym samym poziomie.

☐ W przedstawionym okresie wartość złotówki w stosunku do dolara spadła ponad 200%.

☐ W podanym okresie można mówić zarówno o inflacji, jak i hiperinflacji.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 2

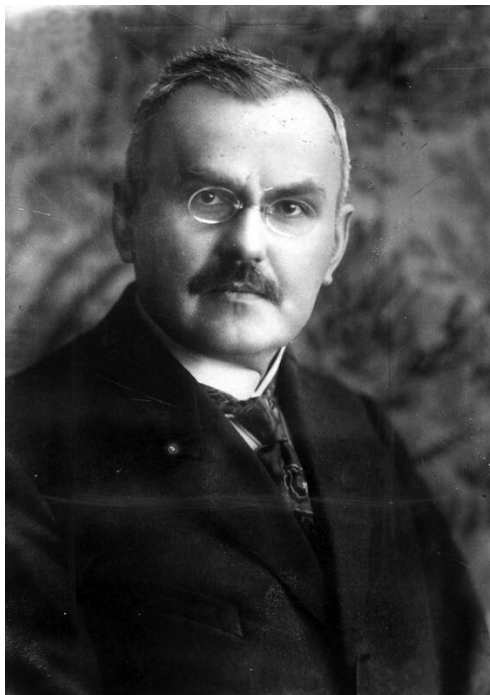
Wyjaśnij, w jakim tempie spadała wartość polskiej marki w stosunku do dolara. Oblicz, o ile procent spadła jej wartość między 1919 a 1924 rokiem.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Sytuacja polityczna

Krytykę, niepokoje społeczne i strajki powodowały: brak stabilizacji politycznej, częsta zmiana rządów, brak jednolitego programu finansowego oraz wizji naprawy skarbu. W 1923 roku rząd koalicyjny chadecji i endecji oraz PSL 'Piasta' z Wincentym Witosem na czele próbował w sposób radykalny łagodzić napiętą sytuację. Odpowiedzią na strajk kolejarzy była militaryzacja kolei. Natomiast do rozprawienia się z biorącym udział w strajku generalnym w Krakowie wysłano wojsko. Demonstranci postanowili rozbroić wysłane przeciwko nim oddziały, w efekcie doszło do walk, w których zginęło ponad 30 osób. Winą za to co się stało obarczono rządzących, co jeszcze bardziej osłabiło gabinet. W łonie koalicji także doszło do konfliktu, w wyniku którego rząd Witosa stracił większość parlamentarną i zmuszony został do dymisji.

Prezydent zdecydował się na powołanie 19 grudnia 1923 roku ponadpartyjnego rządu, tzw. **rządu fachowców**. Jego skład miał godzić sejmowe prawicę i lewicę. Rząd ten miał upoważnienie do działań pozaparlamentarnych, mógł między innymi wydawać akty prawne z mocą ustawy. Ministrem spraw wojskowych został związany z Piłsudskim gen. Kazimierz Sosnkowski. Sprawy zagraniczne przejął przedstawiciel **endecji** Maurycy Zamoyski. **Władysław Grabski** przejął tekę premiera i ministra skarbu.

Władysław Grabski

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Gabinet fachowców – w centrum Władysław Grabski

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 3

Wskaż, dlaczego rząd Grabskiego został wyposażony w specjalne pełnomocnictwa, pozwalające na podejmowanie pozaparlamentarnych działań.

- ☐ Posłowie zrzucili z siebie odpowiedzialność za prowadzenie polityki gospodarczej.
- ☐ Grabski pod takim tylko warunkiem zgodził się kierować gabinetem.
- ☐ Uniezależniało to rząd od rozbitego politycznie, niestabilnego parlamentu i tym samym pozwalało na podejmowanie szybkich decyzji.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Reforma skarbowo-walutowa

Za najważniejszy cel swoich działań Grabski uznał ustabilizowanie skarbu, a następnie wprowadzenie reformy walutowej.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/P1809PWyp>

Expose premiera Władysława Grabskiego wygłoszone na posiedzeniu sejmu i senatu 20 grudnia 1923 r.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Nagranie expose premiera Władysława Grabskiego wygłoszone na posiedzeniu sejmu i senatu 20 grudnia 1923 roku. Nagranie zawiera informacje o założeniach politycznych premiera.

“ **Exposé premiera Władysława Grabskiego wygłoszone na posiedzeniu sejmu i senatu 20 grudnia 1923 roku**

Doszliśmy bowiem do takiego stanu, że żaden postęp w żadnej dziedzinie, nawet szkolnictwie, nie mówiąc o reformie rolnej lub udoskonaleniach socjalnych, stają się niemożliwe, jeśli najpierw i to wkrótce, nie uporamy się z trudnościami finansowymi, które nie tylko paraliżują wszelkie porywy do udoskonalania naszego stanu wewnętrznego, ale wytwarzają niebezpieczeństwo zarówno utrzymania pokoju wewnętrznego, jak i stanu obronności naszego kraju, wymagających znacznych nakładów pieniężnych.

Źródło: Exposé premiera Władysława Grabskiego wygłoszone na posiedzeniu sejmu i senatu 20 grudnia 1923 roku, [w:] Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, red. S. B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1998, s. 157.

Ćwiczenie 4

Wskaż, dlaczego według Grabskiego, naprawa gospodarki finansowej państwa była najważniejszym celem:

- ☐ Grabski był ekonomistą i dlatego dążył do przeprowadzenia reformy monetarnej.
- ☐ Ponieważ takie były oczekiwania społeczne.
- ☐ Bez ustabilizowanej sytuacji finansowej niemożliwe było reformowanie innych dziedzin.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Grabski rozpoczął reformowanie od wprowadzenia oszczędności budżetowych.

- ograniczono zatrudnienie w administracji,
- powołano Urząd Nadzwyczajnego Komisarza Oszczędnościowego, który miał 'poszukiwać' oszczędności budżetowych i nadzorował m.in. wydatki w ministerstwach,
- ograniczono dotacje do kolei, podniesiono ceny biletów,
- sprzedano niedochodowe przedsiębiorstwa państwowe,
- wyegzekwowano w większości zaległości podatkowe,
- ustabilizowano kwestie podatkowe: określono m.in. wielkość podatku od obrotu przedsiębiorstw na 2%,
- ujednolicono podatek gruntowy,
- wprowadzono podatek majątkowy,
- pamiętając o problemach ze ściąganiem podatków (w okresie hiperinflacji czasami kilka dni zwłoki powodowało, że wartość wpłaconych pieniędzy była znacznie niższa), w wydanym rozporządzeniu poinformowano, że za każdy dzień opóźnienia urzędy skarbowe będą doliczały 0,5% sumy dłużnej,
- powołano (w miejsce Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej) nową instytucję emisyjną, czyli prywatny Bank Polski, który był odpowiedzialny za emisję pieniądza; instytucja ta była spółką akcyjną niezależną od państwa.

Polecenie 3

Wymień, jakie znaczenie dla ewentualnego dodruku banknotów miało to, że Bank Polski był spółką akcyjną.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Kiedy doszło do ustabilizowania sytuacji finansowej i poprawił się kurs marki, przystąpiono do wymiany pieniądza.

W 1924 roku wprowadzono nową walutę, którą był **złoty**, o wartości równej frankowi szwajcarskiemu. Sztywny kurs złotego wobec dolara ustalono na 5,18 zł. Z czasem wartość polskiej waluty względem dolara nieco spadła, jednak do końca istnienia

II RP złoty pozostał stabilnym pieniądzem. Wymiany dokonano w relacji 1 800 000 marek polskich za 1 zł.

Dwa złote

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 4

Opisz różnice pomiędzy współczesnymi a ówczesnymi banknotami.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Wyemitowane banknoty miały mieć zabezpieczenie w złocie, srebrze, dewizach.

Częściowo fundusze na reformę udało się zebrać ze sprzedaży akcji Banku Polskiego. Starano się odwoływać do ambicji i patriotyzmu obywateli: 'kupno akcji to wsparcie dla państwa'. Dzięki temu reformę przeprowadzono przede wszystkim 'siłami własnymi' państwa. Pożyczki zagraniczne były nieliczne, m.in. włoskiego Banca Commerciale [czyt.: banka komercziale], amerykańskiego Dillon. Inna rzecz, że obawiano się zbyt dużego

uzależnienia od państw obcych – pomoc z zewnątrz często była obwarowana chęcią poddania gospodarki polskiej kontroli zewnętrznej.

Początkowo używano obu walut, również ceny towarów podawane były w dwóch walutach. W lipcu 1924 wycofano markę z obiegu.

Dla zainteresowanych

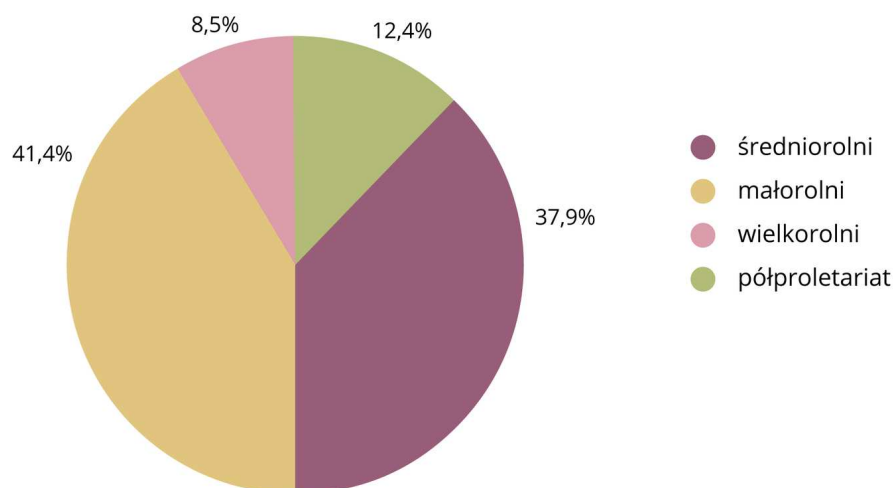
W drugiej połowie 1944 r. na ziemiach polskich w obiegu znajdowały się głównie marki niemieckie, okupacyjne złote krakowskie i sowieckie ruble. Możliwie szybkie wprowadzenie nowej waluty stanowiło przesłankę porządkowania rynku i stworzenia źródeł dochodów administracji państwowej. 24 sierpnia 1944 r. wydano Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego o emitowaniu biletów skarbowych. Kurs wymienny tych trzech walut określono w stosunku jeden do jednego. Nowa waluta pojawiła się w sierpniu 1944 r. w postaci biletów skarbowych z napisem 'Narodowy Bank Polski'. 30 października 1950 roku miała miejsce kolejna reforma walutowa w Polsce. 'Nowy złoty' miał mieć wartość 0,222168 grama czystego złota, był równy jednemu rublowi oraz jednej czwartej dolara. Nowe banknoty wydrukowano w Szwajcarii, Czechosłowacji i na Węgrzech nosiły datę 1 lipca 1948 roku. Wymiana z roku 1950 była równocześnie **denominacją**. Ostatnią reformę walutową przeprowadzono **1 stycznia 1995 roku**. Wprowadzono nową jednostkę pieniężną o nazwie 'złoty' i symbol PLN, która zastąpiła 'starego złotego' (PLZ). Jeden nowy złoty odpowiada 10 000 starych złotych.

Problemy rolnictwa

Jednym z ważniejszych osiągnięć rządu Grabskiego było przeprowadzenie reformy rolnej.

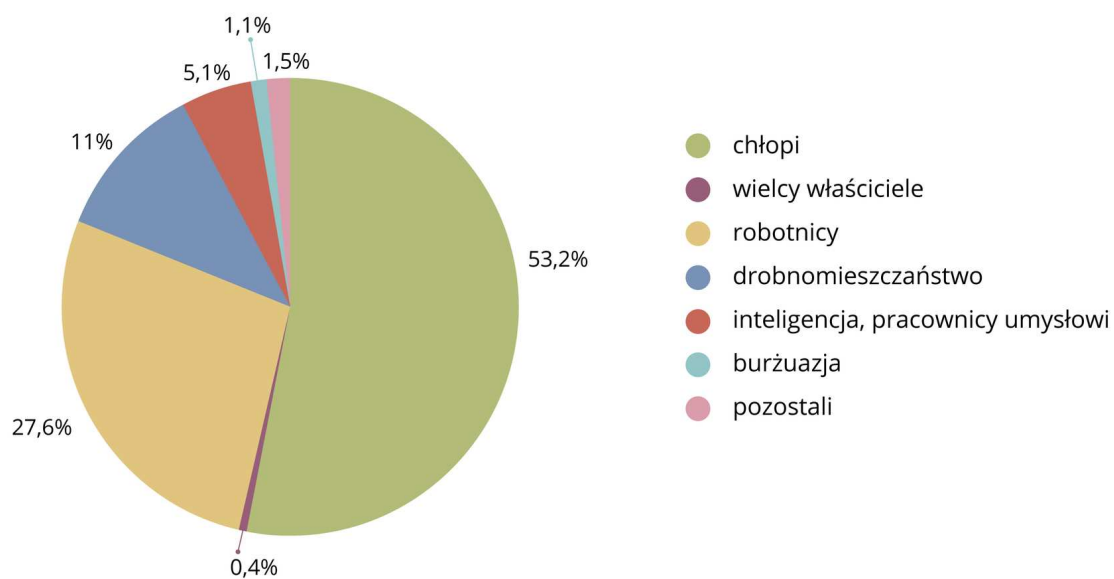
Premier i jego ekipa mieli świadomość, że zmiany w polityce rolnej są konieczne. Kraj nie wyszedł jeszcze w tym obszarze z kryzysu wywołanego wojną. Zniszczenia, rekwizycje zwierząt i związany z tym brak siły pociągowej, a także nawozów naturalnych spowodowały ogromny spadek plonów. W czasie wojny na ziemiach polskich zarekwirowano 1,7 mln koni, 2,7 mln sztuk bydła rогatego. Widok kobiet czy mężczyzn ciągnących brony lub płуг nie był niczym nadzwyczajnym. 'Zaprzęg ludzki' z konieczności zastąpił zwierzęcy. Nastąpiło zubożenie wsi, pojawiły się problemy z zaopatrzeniem miast w żywność. Często brakowało ziarna siewnego, dlatego mimo chęci szybkiej rekonstrukcji rolnictwa, w latach 1918–1919 ogromne powierzchnie użytków rolnych leżały odłogiem. Stanowiło to duży problem, zwłaszcza że Polska była krajem rolniczym. Blisko 70% społeczeństwa żyło na wsi. Polska wieś była przeludniona, rolnictwo miało 'niezdrową strukturę'.

Struktura warstwy chłopskiej w 1921 roku

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Struktura społeczna i struktura zatrudnienia II RP w 1921

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 5

Przeanalizuj diagram dotyczący struktury społecznej i zatrudnienia II RP w 1921 r., a następnie wypisz, które 'grupy' są zbyt nieliczne z perspektywy kształtującego się na nowo państwa. Uzasadnij odpowiedź.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 6

Na podstawie schematu *Struktura warstwy chłopskiej w 1921 roku*, sformułuj wnioski na temat struktury rolnictwa. Czy użyte w tekście określenie 'niezdrowa struktura' ma odzwierciedlenie w danych statystycznych? Podaj argumenty uzasadniające bądź odrzucające stwierdzenie.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Tylko w wypadku ziem byłego zaboru pruskiego można mówić o rozwiniętym rolnictwie i efektywnych, dobrze zorganizowanych i zarządzanych gospodarstwach. Na pozostałych obszarach najczęściej występowało rozdrobnienie zarówno areалу (małe gospodarstwa), jak i produkcyjne (brak specjalizacji, produkowano 'wszystkiego po trochu').

Reformy rolne

Nierównomierny podział gruntów budził niezadowolenie społeczne. Wcześniejsze ekipy rządowe i parlament podejmowały próby zreformowania systemu, ale nieskutecznie. Już gabinety Ignacego Daszyńskiego i Jędrzeja Moraczewskiego zapowiadały radykalną reformę rolną. Posłowie zgromadzeni w sejmie I kadencji podjęli rozmowy na jej temat. Także na łamach prasy ukazywały się artykuły o problemie reformy i jej różnych wariantach. Niemniej wśród ugrupowań politycznych nie było jednności w tej kwestii. Partie lewicowe i ludowe chciały jak najszybciej doprowadzić do podziału wielkiej własności i zaspokojenia 'głodu

ziemi'. Niechętna rozparcelowaniu wielkich majątków, zwłaszcza na wschodzie, była prawica. Uważano, że może to się przyczynić do osłabienia polskości na tych terenach (wielkie gospodarstwa posiadali tutaj przede wszystkim Polacy, natomiast małorolnymi chłopami byli często Ukraińcy oraz Białorusini) i upadku dobrze funkcjonujących dużych gospodarstw.

W lipcu 1919 roku sejm przedstawił podstawowe zasady reformy. Zamierzano rozparcelować grunty państwowe oraz nadwyżki ziemi prywatnej. Parcelacji miały podlegać gospodarstwa powyżej 180 hektarów, a na terenach podmiejskich – powyżej 60 ha, natomiast w zaborze pruskim i na terenach wschodnich – ponad 400-hektarowe. Właściciele mieli otrzymać za utracone dobra połowę wartości rynkowej ziemi. Ustawę o wykonaniu reformy rolnej uchwalono w 1920 roku, ale nie wprowadzono jej w życie.

W 1925 roku uchwalono kolejną ustawę o reformie rolnej w kształcie zaproponowanym przez rząd Grabskiego. Tym razem znalazła ona realizację. Z perspektywy właścicieli ziemskich była korzystniejsza. Parcelacja miała objąć majątki liczące powyżej 180 hektarów, a w województwach wschodnich powyżej 300 ha, natomiast w majątkach uprzemysłowionych – 700 ha. Roczny limit parcelacji ustalono na 200 tys. ha. Jeśli nie zostałby zrealizowany, państwo miało prawo do parcelacji przymusowej. Właściciele otrzymywali za ziemię cenę rynkową. Odszkodowanie płaciło państwo, natomiast chłopci, którym ją przydzielono, mieli ją spłacać skarbowi państwa przez 40 lat.

Wojna celna z Niemcami

Reforma rolna najprawdopodobniej nie była ostatnim etapem zmian planowanych przez rząd Grabskiego. Niestety, jego działalność została zahamowana .

Do 1925 roku zgodnie z podpisaną [konwencją](#), sygnowaną przez państwa zachodnie, Niemcy miały obowiązek importowania węgla górnośląskiego.

Ćwiczenie 5

Odszukaj w dostępnych źródłach i wskaż, jaką ilość górnośląskiego węgla musiały rocznie importować Niemcy.

☐ 2 mln ton

☐ 10 mln ton

☐ 6 mln ton

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Kiedy umowa wygasła, Niemcy odmówili dalszego przyjmowania surowca, co spowodowało przestój kopalni na Górnym Śląsku. Polacy – w ramach działań odwetowych – ograniczyli handel z Niemcami. Niemcy wstrzymali więc całkowicie wymianę towarową z Polską, mimo że uderzało to również w ich gospodarkę. Liczyli jednak, że w Polsce efekty kryzysu ekonomicznego będą znacznie poważniejsze. Rzeczywiście, gospodarka polska poniosła straty, niemniej wojna celna (tak nazywano ten kryzys w polsko-niemieckich relacjach gospodarczych) zdeterminowała rząd polski do poszukiwania nowych rynków zbytu dla polskich towarów i nowych partnerów handlowych. W efekcie udało się uniezależnić gospodarczo od Niemiec.

Na pewno pomógł w tym strajk górników angielskich – polski węgiel, zamiast brytyjskiego, wszedł na rynek skandynawski.

Pozytywne efekty wojny celnej były zauważalne w późniejszym okresie, tymczasem nastąpiło pogorszenie sytuacji gospodarczej, co miało wpływ na sytuację rządu Grabskiego.

Okno na świat

Wojna celna miał również wpływ na pogorszenie stosunków z Gdańskiem. W związku z tym przyspieszono budowę portu w Gdyni. W 1924 roku rozpoczął się jej II etap. Decyzja o budowie nowego portu w małej wiosce rybackiej zapadła już w 1920 roku. W 1922 roku sejm podjął uchwałę o rozpoczęciu inwestycji. Pod koniec kwietnia 1923 roku odbyło się uroczyste otwarcie tymczasowego portu wojennego, tymczasowej przystani i schroniska dla rybaków. Inicjatorem i pomysłodawcą przedsięwzięcia był inż. Tadeusz Wenda, on także zdecydował o lokalizacji.

Nie mniejsze zasługi w zdobywaniu funduszy na budowę portu i rozbudowę Gdyni miał [Eugeniusz Kwiatkowski](#). W 1926 roku Gdynia otrzymała status miasta.

Polecenie 7

Napisz, jak uważasz czy taka inwestycja, jak ta w Gdyni, była dużym obciążeniem dla budżetu państwa? Co mogło zadecydować o wyborze Gdyni? Uzasadnij odpowiedź.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Premier i minister skarbu, licząc na to, że dotychczasowe osiągnięcia są wystarczającą rekomendacją do dalszego działania, poprosili parlament o kolejne pełnomocnictwa i oszczędności budżetowe, które pozwoliłyby przetrwać wojnę celną z Niemcami. Niestety, posłów, jak i większość społeczeństwa, zniechęciły pojawiające się trudności gospodarcze i spadek wartości złotego. Grabski, nie widząc poparcia dla swojego programu, pod koniec 1925 roku podał się do dymisji.

Zamiast podsumowania

Ćwiczenie 6

Uzupełnij tekst. Potrzebne daty i wyrazy, znajdują się pod tekstem.

Rząd Władysława Grabskiego podjął się w 1924 roku dzieła reformy walutowej. Powołano wówczas nową centralną instytucję emisyjną pod nazwą . Wprowadzona także została nowa moneta pod nazwą i ustalono jej kurs w stosunku do dolara na . Rząd Grabskiego przygotował również projekt ustawy o reformie rolnej, którą sejm ostatecznie uchwalił w roku . Parcelacji miały podlegać majątki ziemskie o powierzchni większej niż z wyjątkiem kresów wschodnich i tzw. majątków przemysłowych. Majątki przemysłowe mogły zachować areał gruntów o powierzchni do .

złoty polski

5,18

180 ha

Bank Polski

700 ha

1925

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 8

Port w Gdyni rozbudowywany był przez cały okres funkcjonowania II RP. Uznawany był za 'okno na świat' państwa polskiego i jedno z największych osiągnięć okresu międzywojennego. Sformułuj argumenty dla potwierdzenia tej tezy.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Co potrafię?

Potrafię omówić zasady reformy walutowej.

Co wiem?

Wiem, kiedy powołano rząd Władysława Grabskiego.

Co rozumiem?

Rozumiem, że przeprowadzenie reformy walutowej było konieczne.